

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
«К.Жұбанов атындағы Ақтөбе өнірлік университеті» КеАҚ

«БЕКІТЕМІН»

К.Жұбанов атындағы Ақтөбе
өнірлік университетінің

Басқарма Төрағасы-Ректорының
м.а. Р.А.Бекназаров

«10» 02 2021 ж.

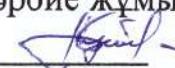

**«К.Жұбанов атындағы Ақтөбе өнірлік университеті» КеАҚ-ның
сыйбайлас жемқорлыққа қарсы ішкі актілерге
сараптама жүргізу жөніндегі
ҚАҒИДАЛАР**

Қызметтік қолданысқа арналған басылым

Ақтөбе, 2021 ж

1. ӘЗІРЛЕДІ ЖӘНЕ ЕҢГІЗДІ:

Әлеуметтік және тәрбие жұмысы жөніндегі Проректор
Н.М.Бердыбаев

БЕКІТТІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСҚА ЕҢГІЗДІ: «Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өнірлік университеті» КеАҚ-ның Ғылыми кеңесінің шешімі негізінде (№7 хаттама, «10» ақпан 2021 жыл) ректормен бекітілген.

2. ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ: Жаңасын ауыстырганға дейін

3. АЛҒАШ РЕТ ЕҢГІЗІЛДІ 2.0 нұсқа

Осы қағидалар «Қ.Жұбанов атындағы АТУ» КеАҚ ректорының ресми рұқсатынсыз толық немесе ішінара қайта шығарылмайды, көбейтілмейді және ресми басылым ретінде таратылмайды.

Осы қағидалар «Қ.Жұбанов атындағы АТУ» КеАҚ ректорының ресми рұқсатымен үшінші тұлғаларға беріледі.

I. Жалпы ережелер

1. Осы ішкі актілердің сыйбайлас жемқорлыққа қарсы сараптамасын жүргізу жөнінлегі қағидалар (бұдан әрі – *Казидалар*) К.Жұбанов атындағы Ақтөбе өндірлік университеті» КеАҚ-ның (бұдан әрі – Университет) ішкі актілердің сараптамасына бағытталған.

2. Осы Қағидалардың мақсаты Университеттегі ішкі актілерге сараптама жүргізу кезінде бірыңғай тәсілдерді қамтамасыз ету болып табылады.

3. Ишкі актілерге сыйбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу қағидаттары:

- 1) заңдылық;
- 2) обьективтілік;
- 3) толықтығы мен жсан-жсақтылығы;
- 4) ашиқтық;
- 5) сыйбайлас жемқорлықтың алдын алу.

4. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманың негізгі міндеттері:

- сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерінің туындау жағдайлары мен мүмкіндіктерін обьективті және жан-жақты анықтау;

- талдау субъектілерінің қызметіне қатысты ішкі актілердегі сыйбайлас жемқорлық факторларын жою бойынша негізделген ұсыныстарды қалыптастыру.

5. Қағидаларда мынадай ұғымдар пайдаланылады:

Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама – сыйбайлас жемқорлыққа қарсы гылыми сараптаманың қорытындысын шыгара отырып, ішкі актілердің және ішкі актілердің жобаларын оларда сыйбайлас жемқорлық нормаларын анықтау мақсатында зерттеу;

Сыйбайлас жемқорлық тәуекелдері – Университеттің міндеттерін іске асыруға нұқсан келтіруі, ал қоғамдық мұдделерге жеке мұдделер нұқсан желтіруі мүмкін сыйбайлас жемқорлық көріністерінің туындау ықтималдығы;

Сыйбайлас жемқорлық көрінісі - сеніп тапсырылған билікті жеке мақсатта теріс пайдалану.

II. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама талдаудың бағыттары

6. Сыйбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманың мақсаты Университеттің қызметіне қатысты ішкі актілерде сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерін анықтау болып табылады.

7. Университеттің қызметін қозғайтын ішкі актілерде сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал етуі мүмкін нормалар анықталады.

Сыйбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтар жасауға ықпал ететін нормалардың сәйкестендіру белгілері:

- 1) Дискрециялық өкілеттіктердің кеңдігі.

Сыйбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- шешім қабылдау (*іс-әрекет жасау*) мерзімдерінің ұзактығын белгісіз кезеңге не мерзімдерді ұзартудың нақты шарттарын белгілемей үлгайту мүмкіндігі;
- шешім қабылдаудың (*іс-әрекет жасаудың*) негізсіз кең уақыт ауқымын белгілеу;
- шешім қабылдау (*іс-әрекет жасау*) мерзімдерін есептеу сипатына нұсқаудың болмауы;
- шарттарды (*негіздерді*) дәл айқындаусыз қандай да бір шешім қабылдаудың бірнеше нұсқаларының болуы;
- ішкі актіде «бойы», «ақылға қонымды мерзім», «тиісті мерзім», «белгіленген мерзім (кезең)», «егер ол басқа нормативтік құқықтық актілерде белгіленбесе» сияқты тұжырымдар және басқа да осыған ұқсас айқындалмаған тұжырымдарды пайдалану;
- ұйымның (*олардың лауазымды тұлғаларының*) қайталанатын өкілеттіктерінің болуы;
- бірдей шешім үшін жауапкершіліті бірнеше қызметкерлерге белгілеу.

2) «құқылы» формуласы бойынша құзыреттілікті айқындау.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- ішкі актінің нормалары мен ережелерінде «құқылы», «мүмкін» және т. б. тұжырымдарын қолдану;
- ішкі актінің мәтінінде өкілеттікі тек құқық ретінде түсіндіретін ережелер мен нормалардың болуы (*яғни белгілі бір жағдайларда оны жүзеге асырмау*);
- ішкі актінің мәтінінде құқықты белгілі бір әрекеттерді жасау міндеті ретінде емес, мүмкіндік ретінде түсіндіретін ережелер мен нормалардың болуы.

3) Реттеудегі олқылықтың болуы.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- мәртебесін анықтайты нормалардың болмауы (*егер олар*);
- қызметтің қандай да бір түрін регламенттеуге, ұйымға бекітілген функцияны іске асыруға қатысты нормалардың болмауы;
- талаптардың орындалуын бақылау және жүргізу ережелерінің болмауы.

4) Әкімшілік рәсімдердің болмауы немесе толық болмауы:

- әкімшілік рәсімнің түпкілікті нәтижесін алуға бағытталған бизнес рәсімдердің және/немесе дәйекті *іс-кимылдардың (кезеңдердің)* тізбесінің болмауы;
- ұйымның (*лауазымды тұлғаның*) шешім қабылдауы үшін регламентtelген негіздердің болмауы;
- жеке және занды тұлғалардан өтініштерді қабылдау кезінде қабылдауға немесе бас тартуға занды негіздерге негізделмеген субъективті тәсілдердің болуы.

5) Қажетті құқықтарға өзгерістер енгізу.

Сыбайлас жемқорлық тәуекелінің көрсеткіштері:

- құқықтар көлемін өзгерту туралы шешімдер қабылдау шарттарының, өлшемшарттарының немесе негіздерінің болмауы немесе белгісіздігі;

- нақты шарттар мен негіздерді белгілемей, құқықтар көлемін өзгерту туралы шешімдер қабылдау кезінде негіzsіз кең өкілеттіктер белгілеу;

- ішкі актінің нормалары мен ережелерінде «әдетте», «ерекше жағдайларда», «жекелеген жағдайларда» немесе «... шартымен» және т. Б. Сияқты түсініксіз, белгісіз мазмундағы мұндай тұжырымдарды қолдану;

6) Ішкі актілердің коллизиясы

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- бір деңгейлі актілер арасында қайшылықтың болуы;
- негізгі және туынды ішкі акт арасындағы қайшылықтың болуы;
- НҚА ережелері мен ішкі актілердің арасында қайшылықтардың болуы.

7) Адамға тиесілі құқықты іске асыру үшін қойылатын талаптардың жоғары болуы

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- жеке (лауазымды) және занды тұлғаларға субъектілік құқықтары мен бостандықтарын тиісінше іске асыру үшін оларды орындауда қажеттілік жоқ міндеттерді жүктеу;
- ішкі актінің мәтінінде ашық, бас тарту үшін негіздемелер тізбесінің, басқа НҚА-да белгіленген бас тарту үшін негіздемелерге сілтемелердің, оның ішінде занға тәуелді сипаттағы сілтемелердің болуы;
- жеке (лауазымды) және занды тұлғаларға қолданыстағы НҚА-да көзделмеген құжаттарды, ақпаратты, анықтамаларды, өтініштерді және т.б. Ұсыну міндетін жүктеу;
- жоба мәтінінде «бұлыңғыр», бас тарту үшін субъективті бағалау негіздерінің болуы.

8) Зандық-лингвистикалық белгісіздік

Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің индикаторлары:

- ішкі актінің мәтінінде юриспруденцияда анықталмаған терминдерді немесе екі мағыналы сөз тіркестерін және сөз айналымдарын пайдалану. Оның ішінде: «орынды», «шектік жағдайларда», «ақылға қонымды мерзімде», «қысқа мерзімде», «қысқа мерзімде», «ұзақ мерзімде», «белгілі бір жағдайларда», «жеткілікті негіздерде», «шектелмеген уақыт», «өзге атаулар (жадайлар, шарттар, тәртіп, рәсімдер)», «және т.б.», «басқалары...», «тағы да сол сияқтылар...», «басқа нұсқалар», «қолданғаны дұрыс», «кеібір жағдайларда жол беріледі (рұқсат етілген)» және т. Б.

- ішкі актілердің мазмұнында құбылысты, оқиғаны, фактіні әртүрлі түсіндіруге мүмкіндік беретін түсініксіз, белгісіз мазмұны бар бағалау сипатындағы ұғымдар мен тұжырымдардың болуы;

- бір ішкі актінің мемлекеттік және орыс тілдеріндегі мәтіндері арасында оларды құқықтық түрғыдан әртүрлі түсіндіруге мүмкіндік беретін мағыналық айырмашылықтардың болуы;

- жеке және занды тұлғалардың занды жауапкершілігін белгілейтін нормаларда белгісіздіктің, түсінікесіздіктің және міндетті еместіктің болуы;

9) Басқа да сыбайлас жемқорлық факторлары

Факторлар тізімі:

Конкурстық (*аукциондық*) рәсімдердің болмауы; қызметкердің құқық бұзушылық үшін жауапкершілігінің болмауы; бақылаудың болмауы, соның ішінде қоғамдық, квазимемлекеттік сектор субъектілерімен, қызметкерлермен; талдау субъектісі (*олардың өкілдері*) мен жеке және заңды тұлғалар арасындағы тікелей байланысты заңдастыратын нормалардың болуы; тиісті өкілеттіктерді заңнамалық түрде берудің болмауында ішкі актінің көмегімен заңнамалық олқылықтарды толтыру.

III. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама қорытындысы

8. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптаманың нәтижелері ескертулер мен ұсыныстар болған кезде қорытындымен ресімделеді.

9. Актіде сыбайлас жемқорлық факторлары анықталған кезде сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу нәтижелері бойынша қорытындыда жобаның құрылымдық бірліктерін (*бөлімдерін, тармақтарын, тармақшаларын, абзацтарын*) көрсете отырып, барлық анықталған сыбайлас жемқорлық факторлары көрсетіледі. Бұл ретте қорытындыда анықталған сыбайлас жемқорлық факторларын жою жөніндегі ұсыныстар көрсетіледі.

10. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы сараптама жүргізу нәтижелері бойынша қорытынды актінің дайындауға жауапты құрылымдық бөлімшеде міндетті түрде каралуға тиіс.

КЕЛІСІЛДІ:

Басқарма мүшесі, академиялық мәселелер жөніндегі проректор

Абенова Б.С.

Басқарма мүшесі,
стратегиялық даму және
цифрандыру жөніндегі проректор

Бекбауова А.У.

Бас ғылыми хатшы

Балтымова М.Р.

Персоналды басқару және
құжат айналымы басқармасы
қызметінің бастығы

Есеналина Л.С.

Зангер

Нурлин А.К.